

7^ο Εβδομαδιαίο Δελτίο για τις Οικονομικές Επιπτώσεις του Κορωνοϊού

Ευρωπαϊκές Εξελίξεις (01/05 – 08/05)

"Notwithstanding the analysis of the detail of the German Constitutional Court decision today, we reaffirm the primacy of the EU law, and the fact that the rulings of the European Court of Justice are binding on all national courts."

Eric Mamer, Εκπρόσωπος Τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

"We are an independent institution, accountable to the European Parliament, driven by mandate. We'll continue to do whatever is needed to deliver on that mandate."

Christine Lagarde, Πρόεδρος της ΕΚΤ

"The internal market cannot be maintained if we save only one or two industries of one or two members states. We are all in the same boat and for us, this boat is Europe."

Thierry Breton, Επίτροπος αρμόδιος για την Εσωτερική Αγορά

- Η Επιτροπή δεσμεύτηκε να προσφέρει €1 δισ. σε μορφή επιδοτήσεων και €400 εκατ. σε μορφή εγγυήσεων για την έρευνα στη διάγνωση, την ίαση και την ανακάλυψη εμβολίου για τον SARS-CoV-2.
- Εγκρίθηκαν μέτρα κρατικής στήριξης 8 κρατών μελών ύψους €13,2 δισ.

Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

- Έγκριση της πρότασης της Επιτροπής για παροχή έκτακτης οικονομικής βοήθειας ύψους €3 δισ. σε γειτονικές χώρες της ΕΕ

Συμβούλιο της
ΕΕ

Μέτρα εθνικών κυβερνήσεων (01/05 – 08/05)

Γερμανία: Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση διέθεσε €1,95 δισ. για την Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Απασχόλησης, €120 εκατ. για κοινωνικά επιδόματα και €530 εκατ. για επιδόματα ανεργίας.

Ιρλανδία: Η κυβέρνηση ανακοίνωσε πακέτο στήριξης των επιχειρήσεων το οποίο περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, επιδοτήσεις, παροχή εγγυήσεων και αναστολή φορολογικών υποχρεώσεων.

Τσεχία: Μείωση του βασικού επιτοκίου από 1% σε 0,25%. Πρόκειται για την τρίτη μείωσή του το τελευταίο δίμηνο.

ΗΒ: Η Τράπεζα της Αγγλίας αποφάσισε να διατηρήσει το βασικό επιτόκιο στο 0,1% καθώς και τη συνολική αξία του προγράμματος αγοράς τίτλων σε £645 δισ.

Καναδάς: Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση προορίζει κονδύλια ύψους 50 εκατ. CAD για την αγορά πλεοναζουσών ποσοτήτων τροφίμων.

Τουρκία: Επιβλήθηκε στις Τουρκικές τράπεζες όριο 0,5% του μετοχικού κεφαλαίου στις συναλλαγές με ξένες τράπεζες.

Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

- Στο διάστημα 01/05 - 08/05 το ΔΝΤ ενέκρινε παροχή χρηματοδότησης σε 8 κράτη, συνολικού ύψους 2,8 δισ. SDR (\$3 δισ.) μέσω του Rapid Credit Facility, του Rapid Financing Instrument και του Catastrophe Containment and Relief Trust.

Ανάλυση μέτρων⁵ (16/03 – 08/05)

	ΕΕ	Γαλλία	Ιταλία	Γερμανία	Ολλανδία	Αυστρία	Δανία	Ισπανία	Ελλάδα	Πορτογαλία	Ιρλανδία
Α. Δημοσιονομικά Μέτρα¹	€65 δις.	€56,7 δις.	€16 δις.	€453.3 δις.	€20,1 δις.	€19 δις.	55,9 δις. DKK	€13,9 δις.	€3,92 - 3,97 δις.	€1 δις. ¹	€7,2 δις. ¹
Β. Μέτρα Νομισματικής Πολιτικής (Σύνολο)	€1,9 τρισ. ²	-	-	-	-	-	Επέκταση πιστωτικής διευκόλυνσης των τραπεζών	-	-	-	-
Γ. Δάνεια/ Δανειακές Εγγυήσεις	€305 δις.	€337,9 δις.	€530 δις.	€819,7 δις.	Τουλάχιστον €12,1 δις.	€9 δις.	66 δις. DKK	€112,4 δις.	Έως €3 δις.	€3,96 δις.	€400 εκατ. ¹
Δ. Αναστολή Είσπραξης Φόρων	-	€19 δις. ³	€10,7 δις.	€500 δις.	€35 – 45 δις. (εκτίμηση)	Έως €10 δις.	165 δις. DKK	Τουλ. €14 δις.	€4,11 δις.	€6,2 δις.	Απροσδιόριστο
Ε. Μέτρα Στήριξης της Αγοράς Εργασίας⁴	SURE: Ταμείο παροχής δανείων στα κράτη μέλη για προγράμματα στήριξης της απασχόλησης. Συνολικό ύψος: €100 δις.	Κάλυψη μισθών κατά 70% για άτομα σε καθεστώς μερικής ανεργίας	Πάγωμα απολύσεων & χρονική επέκταση επιδόματος ανεργίας	Επιπλέον κονδύλια για το υπάρχον σύστημα στήριξης εισοδήματος των ανέργων	Στήριξη μισθολογικού κόστους έως 90% (επιχειρήσεις με τουλάχιστον 20% μείωση στα έσοδα)	Στήριξη μισθολογικού κόστους κλιμακωτά ανάλογα με το ύψος του μισθού έως 90% του χρόνου εργασίας	Στήριξη μισθολογικού κόστους έως 75% (επιχειρήσεις με τουλάχιστον 20% μείωση στα έσοδα)	Κάλυψη μισθών κατά 70% ⁵	Παροχή βοήθηματος €800 σε εργαζόμενους υπό αναστολή σύμβασης εργασίας σε πληττόμενους κλάδους	Στήριξη μισθολογικού κόστους έως 75% (επιχειρήσεις με τουλάχιστον 40% μείωση στα έσοδα)	Αύξηση επιδόματος ανεργίας και στήριξη μισθολογικού κόστους έως 70% (όριο €410/εβδομάδα)

¹ Το κόστος των μέτρων αυτών αναμένεται να είναι υψηλότερο καθώς έχουν ληφθεί μέτρα το κόστος των οποίων δεν είναι ακόμα γνωστό.

² Συμπεριλαμβάνει το Pandemic Emergency Purchase Programme (PEPP), συνολικής αξίας €750 δις., την αύξηση κατά €120 δις. των αγορών στο πλαίσιο του Asset Purchase Programme (APP) καθώς και την παροχή ρευστότητας στον τραπεζικό τομέα μέσω του προγράμματος TLTRO III.

³ Πακέτο αναστολής και διαγραφής φορολογικών υποχρεώσεων συνολικού ύψους €32 δις. Καθώς δεν έχει εξειδικευθεί η αξία των δύο μέτρων ξεχωριστά, υιοθετούμε την εκτίμηση του Ινστιτούτου Bruegel περί ίσου καταμερισμού του πακέτου, σε €16 δις. αναστολών και €16 δις. διαγραφών

⁴ Το κόστος τους – εφόσον εξειδικεύεται – συμπεριλαμβάνεται στο συνολικό δημοσιονομικό κόστος.

⁵ Πηγές: IMF Policy Tracker, OECD Country Policy Tracker, Ινστιτούτο Bruegel & επίσημες ανακοινώσεις των κυβερνήσεων.

	ΗΠΑ	Καναδάς	Αυστραλία	ΗΒ	Ιαπωνία	Ρωσία	Ινδία	Βραζιλία
Α. Δημοσιονομικά μέτρα (Σύνολο)⁶	≈\$1,3 τρισ.	108,3 δισ. CAD	193,8 δισ. AUD	£100,5 δισ. (εκτίμηση ⁷)	¥108,2 τρισ. ⁸	500 δισ. RUB	1,85 τρισ. INR	≈ 470 δισ. BRL
Β. Μέτρα Νομισματικής Πολιτικής (Σύνολο)	Απεριόριστο	Δεν εξειδικεύεται	Τουλάχιστον 90 δισ. AUD	Τουλάχιστον £645 δισ.	Απεριόριστο	Δεν εξειδικεύεται	3,709 τρισ. INR	≈ 1,2 τρισ. BRL
Β1. Αγορές Ομολόγων	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	£645 δισ.	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	-
Β2. Χρηματοδότηση τραπεζών	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	Τουλάχιστον 90 δισ. AUD	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	500 δισ. RUB	3,7 τρισ. INR	≈ 1,2 τρισ. BRL
Γ. Δάνεια/Δανειακές Εγγυήσεις	\$1,257 τρισ.	65 δισ. CAD	35 δισ. AUD	£330 δισ. ⁹	Τουλάχιστον ¥2,1 τρισ.	Δεν εξειδικεύεται	-	Τουλάχιστον 43 δισ. BRL
Δ. Αναστολή Είσπραξης Φόρων	\$561 δισ.	85 δισ. CAD	-	£30 δισ.	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται
Ε. Μέτρα Στήριξης της Αγοράς Εργασίας¹⁰	\$250 δισ. (μέσω επιδομάτων ανεργίας)	Παροχή στήριξης 2000 CAD/μήνα σε άτομα με απώλεια εισοδήματος & στήριξη μισθολογικού κόστους κατά 75% για πληττόμενες επιχειρήσεις	Στήριξη μισθολογικού κόστους με παροχή ανά δύο εβδομάδες 1500 AUD/εργαζόμενο	Στήριξη μισθολογικού κόστους κατά 80%	-	Μείωση εργοδοτικών εισφορών για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Αύξηση μισθού για εργάτες που έχουν ενταχθεί σε κρατικό πρόγραμμα απασχόλησης αγροτών	Παροχή βοήθηματος \$120 σε ανέργους και στους άτυπα απασχολούμενους

⁶ Δεν περιλαμβάνει τα μέτρα αναστολής εισπραξης φόρων και τα προγράμματα κρατικών εγγυήσεων/δανείων.

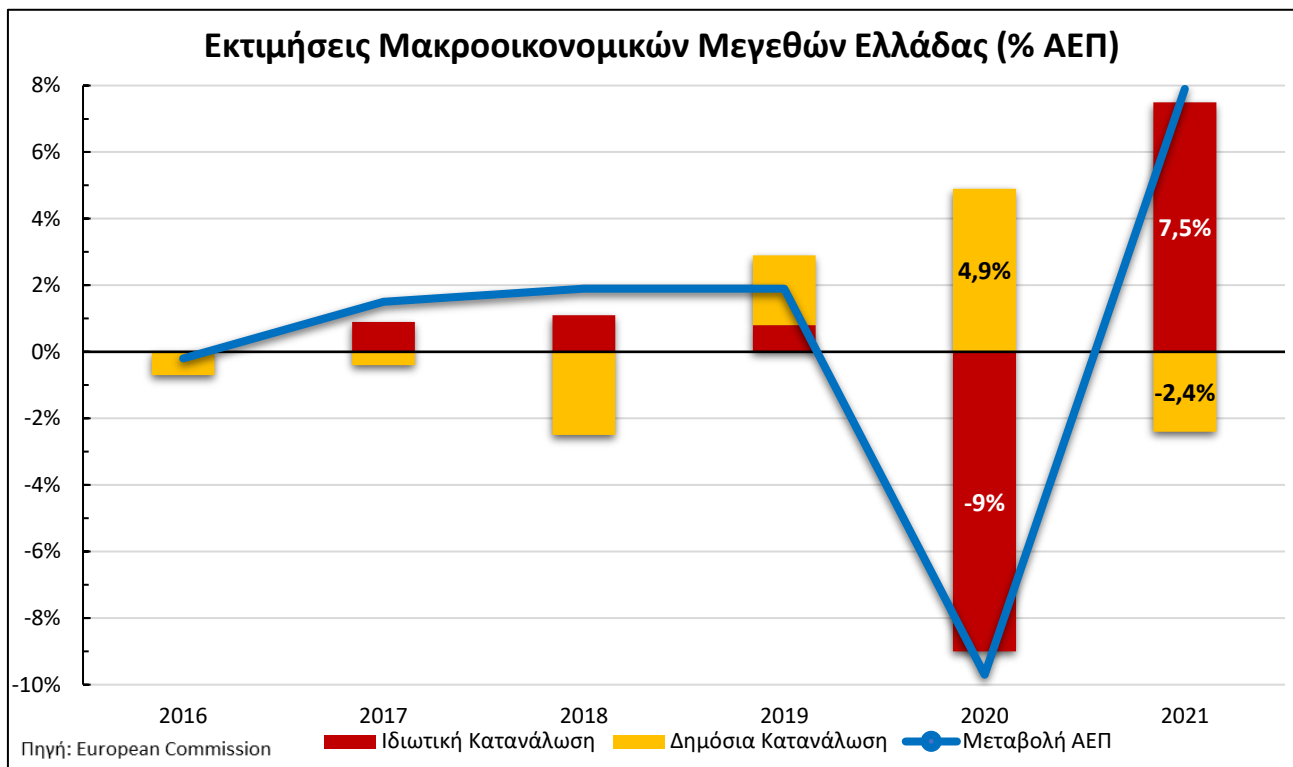
⁷ Θα κυμανθεί ανάλογα με το συνολικό δημοσιονομικό κόστος στήριξης των μισθών.

⁸ Καθώς δεν έχει εξειδικευθεί η κατανομή του συνολικού πακέτου, στο ποσό συμπεριλαμβάνεται το κόστος των μέτρων αναστολής εισπραξης φόρων και παροχής δανείων/δανειακών εγγυήσεων.

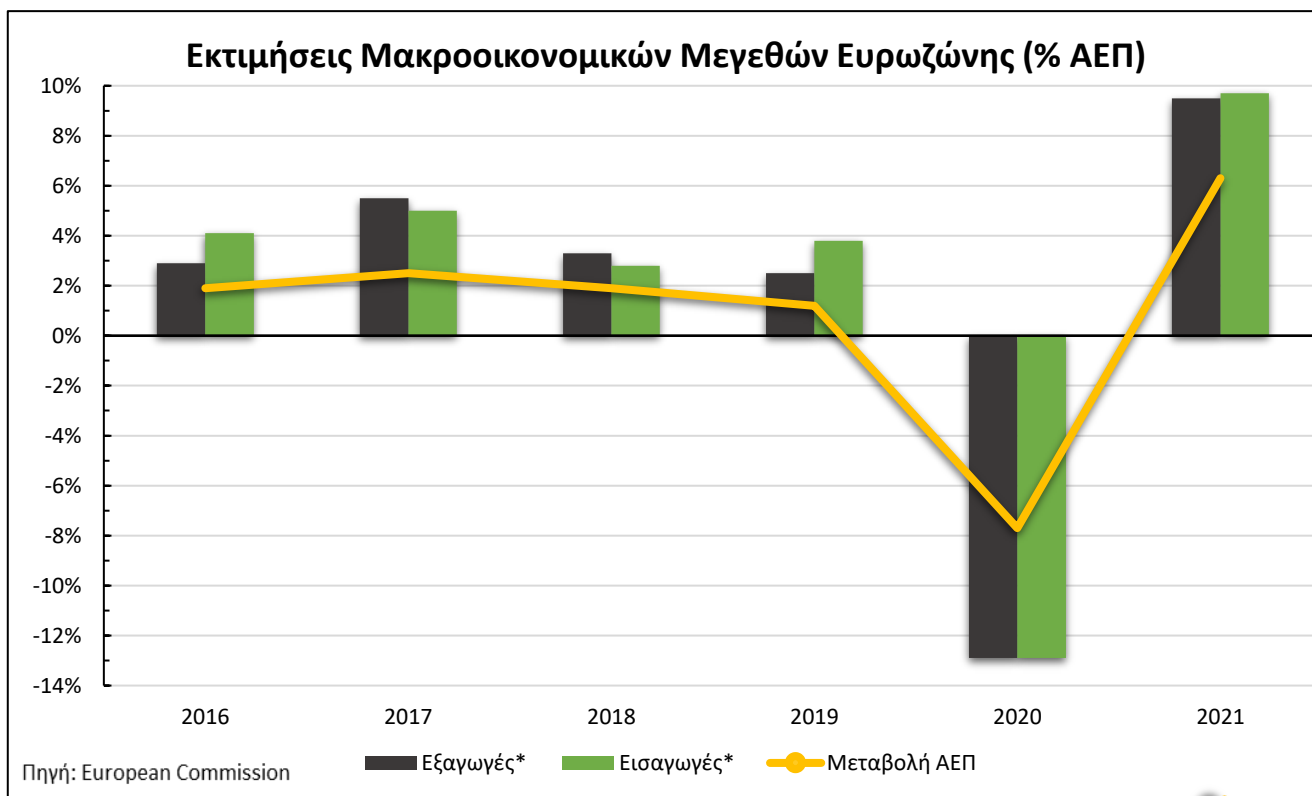
⁹ Από κοινού με την Τράπεζα της Αγγλίας

¹⁰ Το κόστος τους – εφόσον εξειδικεύεται – συμπεριλαμβάνεται στο συνολικό δημοσιονομικό κόστος.

Πρόσφατες Οικονομικές Εξελίξεις (04-07/05)

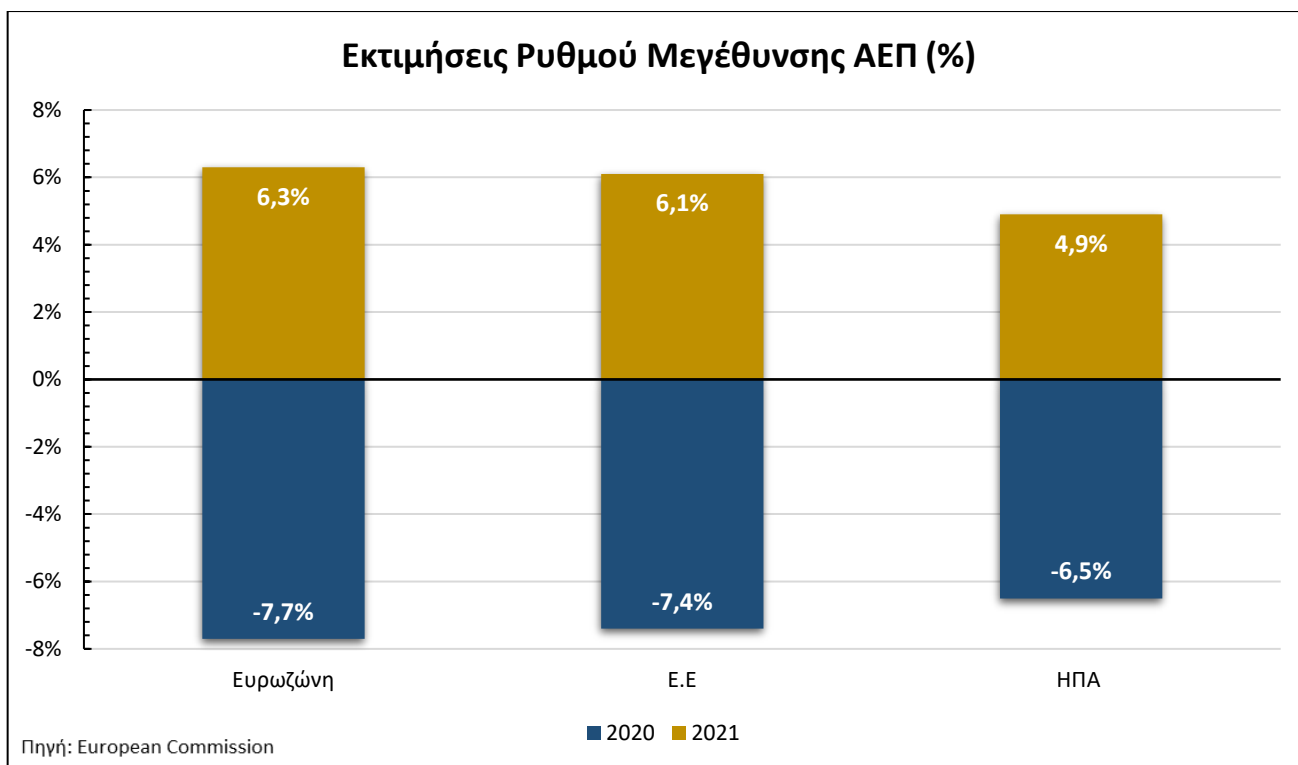

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε εκτίμησή της στις 6 Μαΐου κάνει λόγο για ύφεση της τάξης του 9,7% για το 2020 και ανάπτυξη 7,9% για το 2021. Είναι σαφής η σημαντική υποχώρηση της ιδιωτικής κατανάλωσης σε αρνητικά επίπεδα, ενώ αντιθέτως η δημόσια κατανάλωση εκτιμάται ότι θα αυξηθεί κατά 4,9% το 2020.

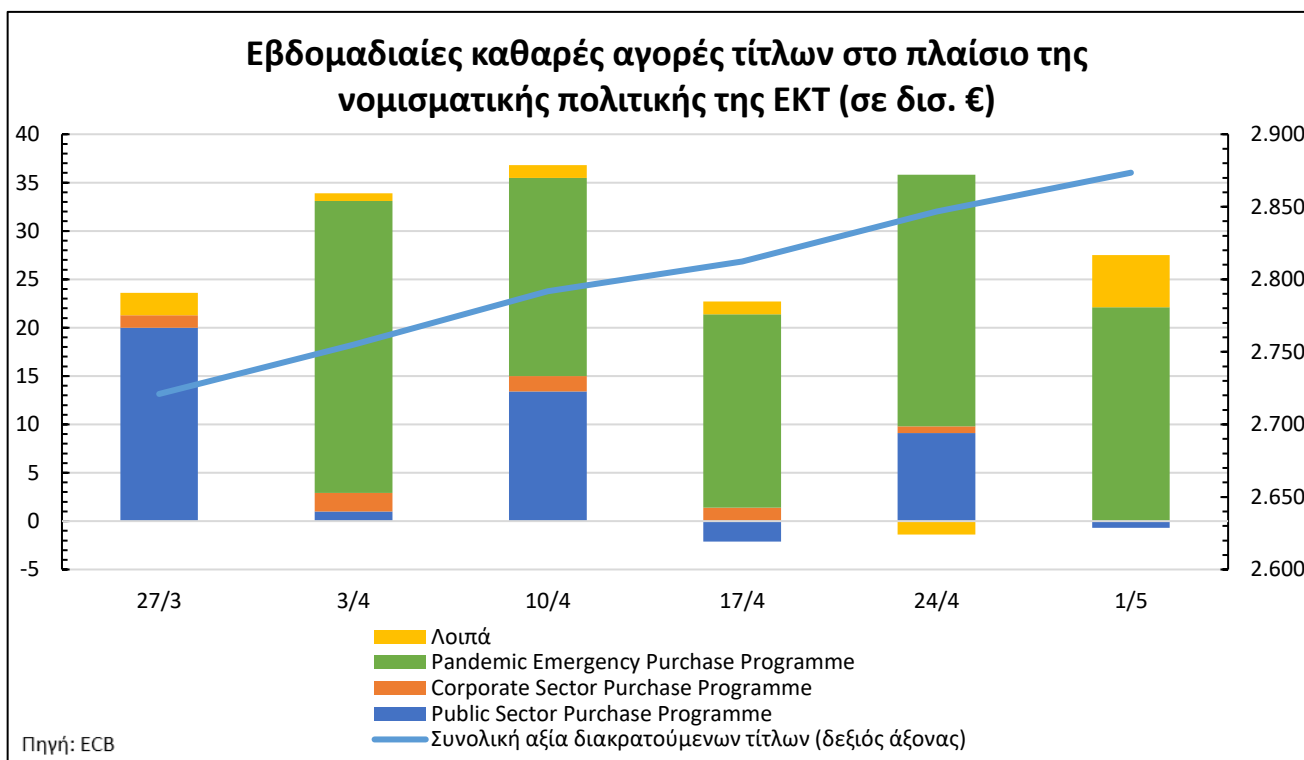

*Ενδοκοινοτικό εμπόριο και εμπόριο με χώρες εκτός ΕΕ.

Η ύφεση στην Ευρωζώνη, που εκτιμάται στο 7,7% για το 2020, φαίνεται να έχει καθοριστικό αντίκτυπο στις εισαγωγές και εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών της Ευρωζώνης.

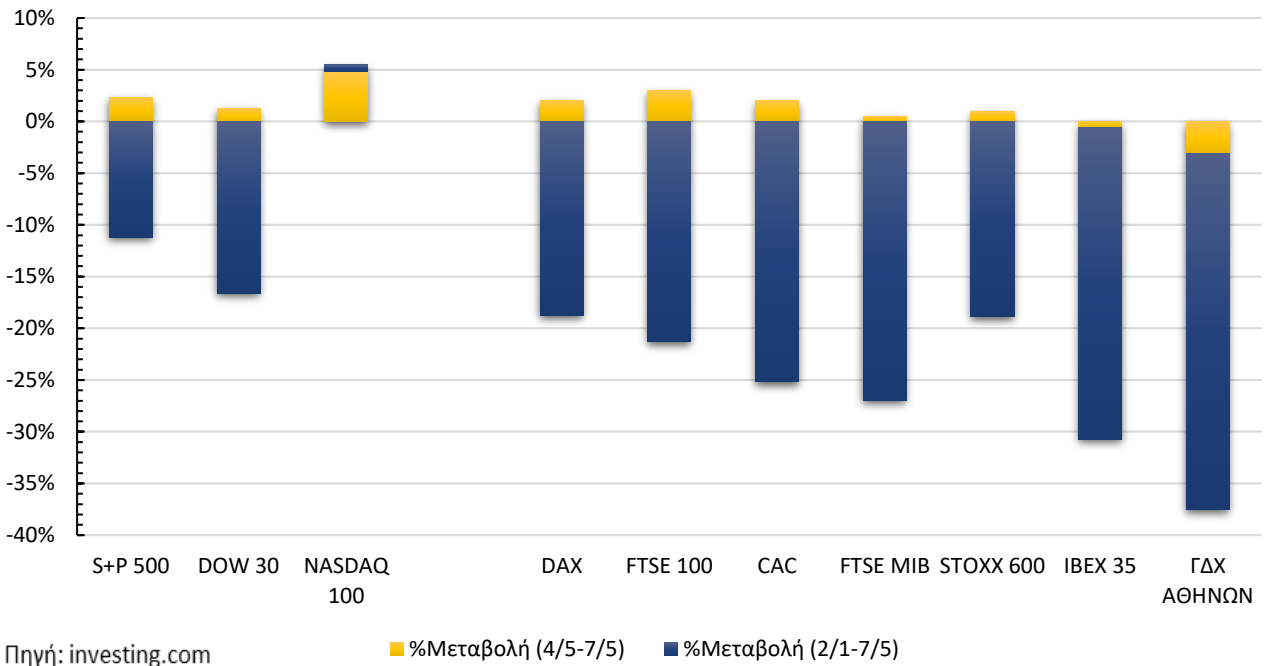

Οι εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δείχνουν τον συγκριτικό αντίκτυπο της επικείμενης ύφεσης. Η Ευρωζώνη και η ΕΕ προβλέπεται ότι θα πληγούν περισσότερο από τις ΗΠΑ το 2020, αλλά εμφανίζουν μεγαλύτερη ανάπτυξη για το 2021.

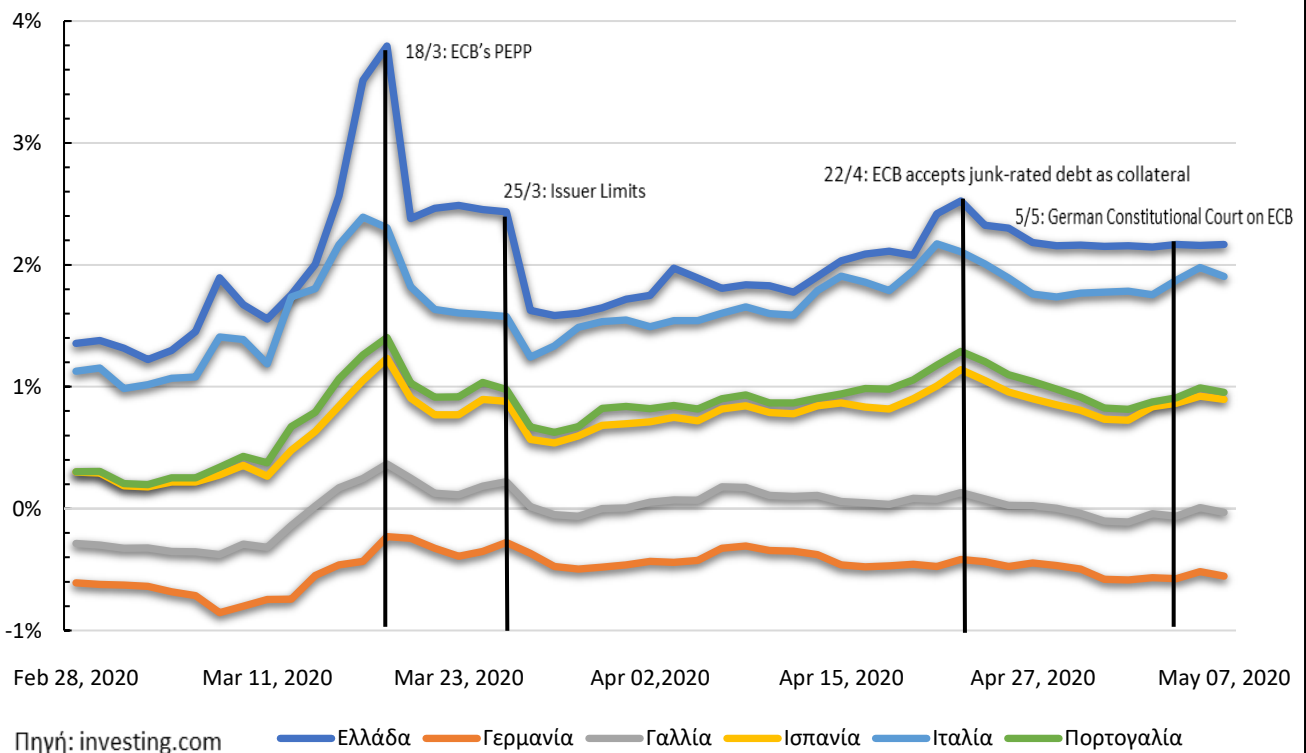
Στις 18 Μαρτίου, η ΕΚΤ ανακοίνωσε νέο πρόγραμμα αγοράς κρατικών και εταιρικών τίτλων (Pandemic Emergency Purchase Programme) συνολικού ύψους €750 δισ. Παράλληλα, συνεχίζονται οι αγορές κρατικών και εταιρικών ομολόγων στο πλαίσιο του Asset Purchase Programme το οποίο είναι σε ισχύ από τον Οκτώβριο του 2014 και ενισχύθηκε στις 12 Μαρτίου με επιπλέον €120 δισ. αγορών.

Αποδόσεις Χρηματιστηρίων

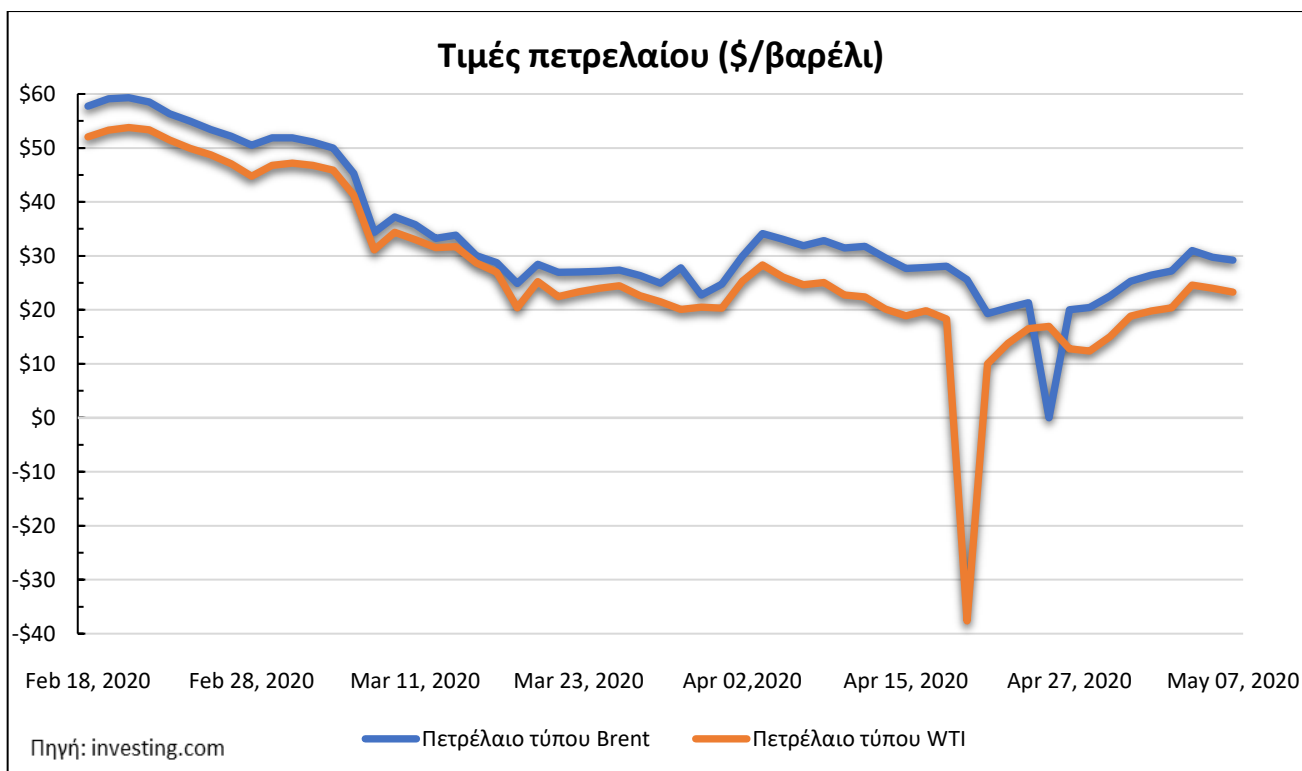

Με κέρδη έκλεισαν το βράδυ της 7^{ης} Μαΐου οι αμερικανικοί χρηματιστηριακοί δείκτες, με τον Nasdaq να «ισοφαρίζει» τις απώλειες από την αρχή του έτους. Σε ευρωπαϊκό έδαφος, άνοδο παρουσίασαν οι περισσότερες αγορές αντιδρώντας θετικά στην σταδιακή άρση των περιοριστικών μέτρων.

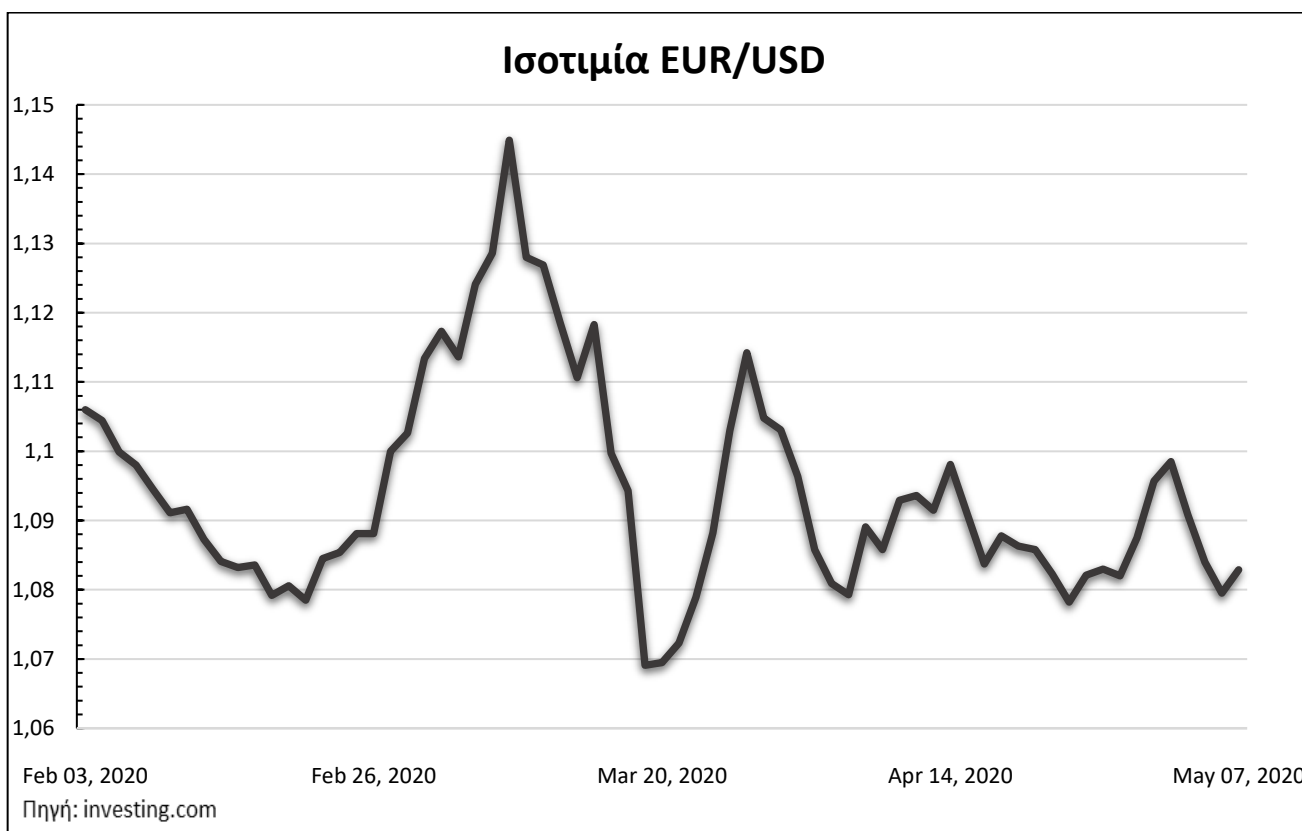
Αποδόσεις 10ετών Κρατικών Ομολόγων

Αβεβαιότητα επικράτησε στις αγορές μετά την απόφαση του Γερμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου την 5^η Μαΐου σχετικά με τις αγορές ομολόγων της ΕΚΤ. Οι επενδυτές επηρεάστηκαν άμεσα με τις αποδόσεις των ομολόγων-τόσο των χωρών του κέντρου όσο και της περιφέρειας-να σημειώνουν αύξηση. Μετά την δήλωση της C. Lagarde πως η ΕΚΤ θα συνεχίσει να αγοράζει ομόλογα, οι αποδόσεις αποκλιμακώθηκαν τείνοντας σε σταθεροποίηση.

Η αύξηση των τιμών του πετρελαίου μετά την σταδιακή άρση των περιοριστικών μέτρων και την αύξηση της ζήτησης, ανακόπηκε μετά την ανακοίνωση της Αμερικανικής Υπηρεσίας Ενέργειας πως η υπερπροσφορά στην αγορά συνεχίζεται.

Στην αγορά συναλλάγματος, πτωτική πορεία εμφάνισε το ευρώ τις πρώτες μέρες της εβδομάδας μετά και την απόφαση του Γερμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου. Το βράδυ της Πέμπτης 7/5 παρατηρήθηκε άνοδος, με την συναλλαγματική ισοτιμία να διαμορφώνεται στα 1.0829 \$/€.

Διαβάσαμε

Μελέτες, αναλύσεις, προβλέψεις για τις οικονομικές διαστάσεις της πανδημίας

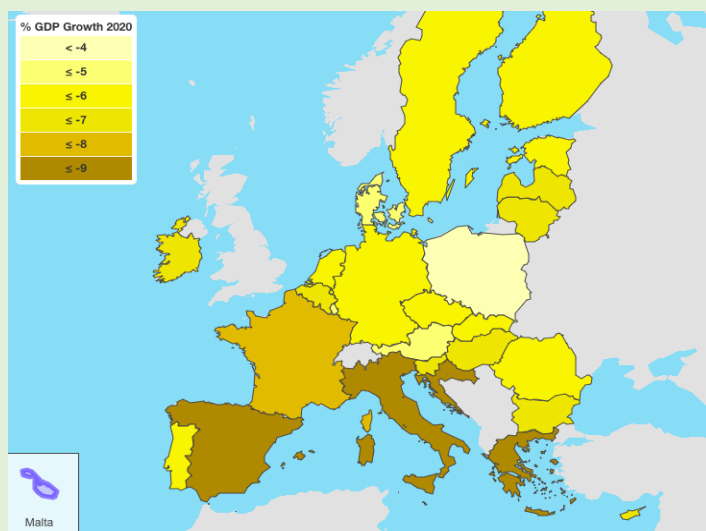

Στη σημαντικότερη εξέλιξη της εβδομάδας, [το Γερμανικό Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο αποφάνθηκε](#) πως το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης που εφαρμόζει τα τελευταία πέντε χρόνια η ΕΚΤ υπερβαίνει τη δικαιοδοσία της και κάλεσε την ΕΚΤ να τεκμηριώσει την αναλογικότητα του προγράμματος εντός 90 ημερών. Να σημειωθεί πως η συγκεκριμένη απόφαση που δημοσιεύτηκε δεν αφορά μέτρα οικονομικής βοήθειας που ελήφθησαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή την ΕΚΤ στο πλαίσιο της τρέχουσας κρίσης. Ωστόσο, το δεδικασμένο θα μπορούσε μελλοντικά να επηρεάσει και αυτά τα μέτρα.

Αναλύοντας της υπόθεση, [ο Willem Buiters στο Project Syndicate](#), σημειώνει πως το γερμανικό δικαστήριο ουσιαστικά απείλησε να βάλει φρένο στις προσπάθειες της ΕΚΤ να επεκτείνει τη ρευστότητα και άλλες μορφές βοήθειας στις πιο πιεσμένες κυβερνήσεις της ευρωζώνης. Καθώς τα ελλείμματα του δημόσιου τομέα θα αυξάνονται λόγω της κρίσης, οι αγορές κρατικού χρέους από την ΕΚΤ θα μπορούσαν να αποτελέσουν βασικό παράγοντα μείωσης του κόστους δανεισμού των κρατών-μελών, και κατά συνέπεια εξασφάλισης της πρόσβαση τους στις αγορές. Εάν η Γερμανία αρχίζει να αμφισβητεί το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης, μία ή περισσότερες χώρες της ευρωζώνης ενδέχεται να αναγκαστούν να βγουν από τη νομισματική ένωση.

Την εικόνα μιας βαθιάς και ασύμμετρης ύφεσης στις οικονομίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτυπώνει [η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τις εαρινές οικονομικές προβλέψεις](#). Η Κομισιόν προβλέπει ότι η ύφεση θα φτάσει στο 7,4% για το σύνολο της ΕΕ και 7,7% για την Ευρωζώνη. Προβλέπει ανάκαμψη 6,1% το 2021 στην ΕΕ και 6,3% στην Ευρωζώνη.

Στο 9,7% προβλέπεται η ύφεση στην Ελλάδα, η μεγαλύτερη από όλες τις χώρες της ΕΕ, λόγω της μεγάλης εξάρτησης της από τον τουρισμό. Ωστόσο, υπάρχει και η θετική εκτίμηση ότι από το τέταρτο τρίμηνο της χρονιάς και μετά θα υπάρξει ανάκαμψη και ως εκ τούτου η Ελλάδα μπορεί να εμφανίσει το 2021 το μεγαλύτερο ποσοστό αύξησης του ΑΕΠ σε ολόκληρη την ΕΕ, με ανάκαμψη κατά 7,9%.

Άλλωστε, τις τελευταίες εβδομάδες, σχεδόν κάθε κυβέρνηση και κεντρική τράπεζα στον κόσμο έχει υιοθετήσει επιθετικές πολιτικές δημοσιονομικής και νομισματικής τόνωσης. Πώς θα μπορούσε η ΕΕ να μοιράσει 'χρήματα από το ελικόπτερο', αναρωτιέται [ο Brunello Rosa, σε δημοσίευσή του στο Centre for European Policy Studies](#);

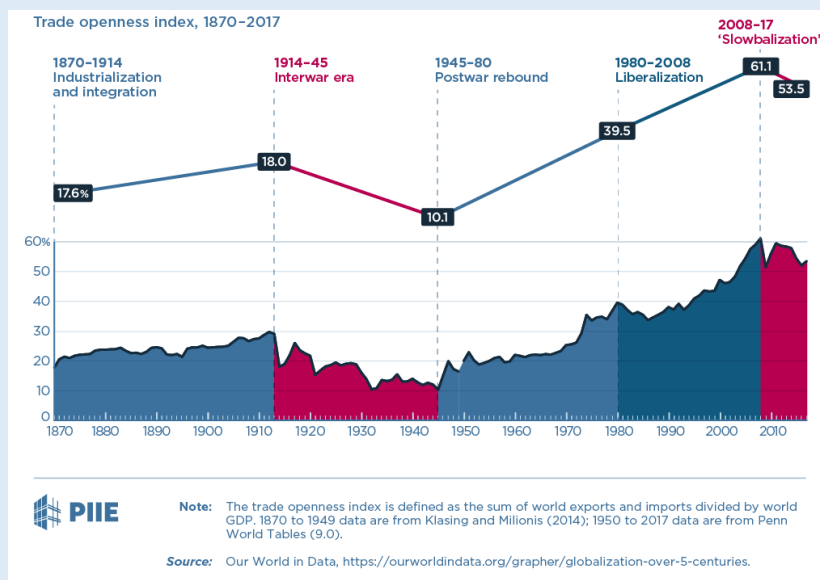
Προτείνει, αρχικά, κάθε κυβέρνηση της Ευρωζώνης να εφαρμόσει μια μορφή άμεσης νομισματικής μεταφοράς στους πολίτες της. Η μεταφορά αυτή θα μπορούσε να γίνεται μέσω μιας νέας κάρτας, της 'EUROPA CARD'. Ακόμη και χωρίς κοινές μορφές χρηματοδότησης, αυτή η πολιτική θα μπορούσε απλώς να χρηματοδοτηθεί από εθνικές κυβερνήσεις που εκδίδουν ομόλογα. Ωστόσο, δεδομένου ότι η ΕΚΤ έχει ήδη δεσμευτεί να αγοράσει αυτά τα ομόλογα φέτος, τη χρηματοδότηση αυτού του μέτρου θα αναλάμβανε, ουσιαστικά, η ΕΕ και η ΕΚΤ. Μία τέτοια κάρτα θα μπορούσε, επίσης, να διευκολύνει τη διαχείριση ενός Recovery Fund, αν αυτό εν τέλει υιοθετηθεί, αφού μέσω αυτής, θα μπορούσαν οι εθνικές κυβερνήσεις να διανείμουν τα χρήματα από τα δάνεια και τις επιχορηγήσεις της Κομισιόν. Διαφορετικά ελλοχεύει ο κίνδυνος να διατεθούν μεν χρήματα αλλά να μην φτάσουν στους τελικούς χρήστες, δηλαδή στους πολίτες και στις εταιρείες.

Σε διαφορετικό πνεύμα, [ο Timo Löyttyniemi, επίσης στο vox.eu](#), προτείνει την εισαγωγή απλών, προσωρινών 'coronataxes' τα επόμενα πέντε έως δέκα χρόνια. Αυτοί οι φόροι θα μπορούσαν να εφαρμοστούν σε εθνικό επίπεδο και να συντονιστούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προκειμένου να γίνει καλύτερα διαχείριση του δημόσιου χρέους.

[Ο Douglas Irwin στο piie.com](#) υποστηρίζει πως η πανδημία οδήγησε στην αμφισβήτηση της παγκοσμιοποίησης, αναγνωρίζοντας πως οι παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες έχουν πιεστεί υπερβολικά. Η τέταρτη εποχή της παγκοσμιοποίησης φαίνεται να κορυφώθηκε το 2008 και έκτοτε βρισκόμαστε σε μια εποχή αποκλιμάκωσής της. Σε ένα περιβάλλον όπου οι συμμαχίες είναι αβέβαιες και η διεθνής συνεργασία απουσιάζει, η οικονομική αλληλεξάρτηση φαντάζει επικίνδυνη. Οι ανησυχίες για την εθνική ασφάλεια και τη δημόσια υγεία δικαιολογούν πολιτικές προστατευτισμού και δίνουν προτεραιότητα στην εγχώρια παραγωγή και προμήθεια, ειδικά για ιατρικό εξοπλισμό και τρόφιμα.

[Ο Johan Bjerkem του European Policy Centre](#) υπογραμμίζει τον κύριο ρόλο που έχει διαδραματίσει η ενιαία αγορά στην αντιμετώπιση της τρέχουσας κρίσης και γι' αυτό θεωρεί πως πρέπει να ενισχυθεί. Αντί να υιοθετούνται διαφορετικά καθεστώτα σε εθνικό επίπεδο, τα κράτη μέλη πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι μπορούν να προστατεύσουν τα κρίσιμα περιουσιακά στοιχεία καλύτερα σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επιπλέον, το ρυθμιστικό πλαίσιο της ενιαίας αγοράς θα πρέπει να ανανεωθεί και να επιβάλλεται πιο αποτελεσματικά. Τέλος, προτείνεται η ΕΕ να ηγηθεί του παγκόσμιου έργου για την κατάργηση δασμών σε βασικά ιατρικά αγαθά και εξοπλισμό. Μάλιστα, η ΕΕ είναι σε θέση να πάρει μια τέτοια πρωτοβουλία, καθώς έχει πρόσφατα προβεί σε ανάλογα μέτρα. Ενώ [ο Jeffrey Frankel προειδοποιεί στο Project Syndicate](#) πως πρέπει να αποφύγουμε με κάθε τρόπο μία οικονομική κρίση 'σε σχήμα W', όπως λέει χαρακτηριστικά, εξαιτίας της πρόωρης απόσυρσης τόσο των υγειονομικών μέτρων όσο και των πολιτικών οικονομικής τόνωσης.

[Με άρθρο του στο Social Europe](#), ο Peter Bofinger εξετάζει τις επιλογές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών της πανδημίας. Με δεδομένο πως οι οικονομίες του Νότου θα έχουν μεγαλύτερη ύφεση από τις οικονομίες του Βορρά, λόγω του σημαντικού ρόλου που παίζει ο τουρισμός στις οικονομίες τους, υποστηρίζει πως είναι αναγκαία η επέκταση των διαθέσιμων κεφαλαίων των χρηματοδοτικών μηχανισμών της ΕΕ. Επίσης υποδεικνύει ως ιδανική λύση την έκδοση χρέους σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και όχι σε εθνικό, όπως έγινε την προηγούμενη δεκαετία, προτείνοντας εκ νέου ένα recovery fund. Το fund θα πρέπει να χρηματοδοτηθεί με την έκδοση ομολόγου, το ύψος του οποίου θα ανέρχεται στο 10-15% του ΑΕΠ της ΕΕ (1,4-2,1 τρις. ευρώ). Το ταμείο θα πρέπει να προβαίνει σε μεταβιβάσεις πόρων και όχι σε δανεισμό, προκειμένου να μην διογκωθεί περαιτέρω το χρέος των κρατών-μελών. Τέλος, προβλέπει πως η ΕΚΤ θα επωμιστεί το μεγαλύτερο βάρος της κρίσης, εάν τα κράτη του Βορρά δεν αναθεωρήσουν την θέση τους, ως προς την ενιαία, ευρωπαϊκή χρηματοδότηση.

Μπορούν τελικά τα αρνητικά επιτόκια να έχουν θετικό πρόσημο στην οικονομική μεγέθυνση; Αυτό αποτελεί [το κύριο ερώτημα σε άρθρο του Kenneth Rogoff](#), ο οποίος βασίζει τον συλλογισμό του στο παράδειγμα της Ιαπωνικής οικονομίας. Η διατήρηση αρνητικών επιτοκίων αποτελεί μια αμφιλεγόμενη, ακόμα και ανορθόδοξη, πολιτική για πολλούς οικονομολόγους. Όμως ο Rogoff προειδοποιεί ότι η υποχώρηση των επιτοκίων σε αρνητικά επίπεδα ίσως να αποτελέσει μια νέα (τουλάχιστον βραχυχρόνια) οικονομική πραγματικότητα, καλώντας τις κεντρικές τράπεζες να εξετάσουν άμεσα και ενδελεχώς το παραπάνω σενάριο. Τα αρνητικά επιτόκια, σε συνδυασμό με μια επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, δεν θα λύσουν άμεσα τα οικονομικά προβλήματα, όμως μπορούν να αποτελέσουν εν δυνάμει καταλύτη μεγέθυνσης για τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, όπως και για τις κεφαλαιαγορές.

Για στρατηγική αλληλεγγύης κάνουν λόγο [οι Matthias Thiemann και Peter Volberding](#) προτείνοντας ένα δυναμικό πλάνο, το οποίο απαρτίζεται από τέσσερα επίπεδα παρεμβάσεων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ETE). Πρώτον, θα πρέπει να επεκταθούν τα διαθέσιμα κεφάλαια της ETE (όπως και μετά την κρίση του 2008), από 243 δισ. σε 500 δισ.

Δεύτερον, είναι απαραίτητη η σύνδεση μεταξύ επιχειρήσεων που έχουν ανάγκη ρευστότητας και της ETE. Οι Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες (EAT) μπορούν να αναλάβουν αυτό τον ρόλο του διαμεσολαβητή παρέχοντας δάνεια στις επιχειρήσεις ανάλογα με το προσωπικό που απασχολούν, και τους ρύπους που παράγουν. Τα απαραίτητα κεφάλαια θα τα προμηθεύονται από την ETE, συγκροτώντας κατ' αυτόν τον τρόπο έναν δίαυλο ανάμεσα στην ETE και στις επιχειρήσεις. Τρίτον, είναι αναγκαία η σύσταση ενός επικουρικού ευρωπαϊκού ταμείου, το οποίο θα είναι σε θέση να διανείμει κεφάλαια ύψους 100 δισ. σε τομείς που έχουν άμεση ανάγκη ρευστότητας. Τέταρτον, η οικονομική βοήθεια που θα λάβουν οι επιχειρήσεις δεν θα αποτυπωθεί ως χρέος, αλλά ως ίδια κεφάλαια, τα οποία θα συνοδεύονται από φοροαπαλλαγές, ενισχύοντας την ανάπτυξη στα πλαίσια της ΕΕ.

Τέλος, ο Josep Borell, Υπάτος Εκπρόσωπος και Αντιπρόεδρος της ΕΕ για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, σχολιάζει τη νέα μετα-πανδημική πραγματικότητα σε [policy brief στο EΛΙΑΜΕΠ](#), κατά αποκλειστικότητα στην Ελλάδα. Αναφέρει πως η Ευρώπη είναι η περισσότερο εξαρτημένη περιοχή από το παγκόσμιο εμπόριο, και, μέχρι στιγμής, εκείνη που επηρεάζεται περισσότερο από την οικονομική επιβράδυνση. Πιστεύει πως θα πρέπει να επινοήσουμε ρυθμίσεις για ένα νέο είδος παγκοσμιοποίησης, ικανής να εξισορροπήσει τα αδιαμφισβήτητα πλεονεκτήματα των ανοικτών αγορών και της αλληλεξάρτησης με τις ανάγκες κυριαρχίας και ασφάλειας των χωρών.

Οι ειδικοί του ΕΛΙΑΜΕΠ γράφουν

"The lockdown was imposed [in Greece] much earlier than in most countries in the western world. The government reacted in a very competent manner, listening to the right people and making the right judgement, especially given the lack of a strong precedent but also in terms of communicating the decision and keeping people in their homes. Greeks reacted to the lockdown with surprising compliance — a legacy of the economic crisis.

Greece has been in an almost non-stop crisis mode, so society was better prepared to enter a state of alert as opposed to the complacency it found itself in 2009. Very few segments of society were not affected by the crisis, so there was a collective immunity to complacency."

George Pagoulatos, Director General, ELIAMEP, [Interview in Deutsche Welle, 02.05.2020](#)

«Με τη σταδιακή ανάκαμψη της οικονομίας από την κρίση του κορωνοϊού, το 2021, η Ελλάδα θα βρεθεί ξανά αντιμέτωπη με τη πρόκληση του αναγκαίου μετασχηματισμού του παραγωγικού της μοντέλου. Αυτό προϋποθέτει ενίσχυση της εξωστρέφειας και της επιχειρηματικότητας σε δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας [...] Η πραγματοποίηση αυτών των αλλαγών δεν είναι εύκολη υπόθεση· δεν μπορεί να γίνει σε μια ημέρα και δεν μπορεί να γίνει με κρατικές εντολές. Χρειάζεται συνέχιση ενός ευρέως φάσματος μεταρρυθμίσεων που θα παρέχουν ευκαιρίες και κίνητρα για την προώθηση των επιθυμητών επιλογών.»

Δημήτρης Κατσίκας, Επικεφαλής του Παρατηρητηρίου για την Ελληνική & Ευρωπαϊκή Οικονομία, ΕΛΙΑΜΕΠ, [liberal.gr, 05.05.2020](#)

«Οι δικαστές της Καρλσρούης, ουσιαστικά, υπέδειξαν στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής της ΕΚΤ και της ομοσπονδιακής κυβέρνησης στο Βερολίνο ότι αυτό που απαγορεύεται νομικά πρέπει να υπερισχύει άνευ όρων από οτιδήποτε απαιτείται πολιτικά σε μια κατάσταση εξαιρετικά επείγουσας ανάγκης, όπως επικράτησε στις αρχές του 2015. Δηλαδή, από εδώ και στο εξής, η ΕΚΤ θα πρέπει να σκεφτεί δύο φορές εάν μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης απαιτεί άμεση δράση και τι είδους δράση είναι συνταγματική.»

Jens Bastian, Ειδικός Σύμβουλος, [eliamep.gr, 06.05.2020](#)

"Like countries in central and eastern Europe, Greece had a very real sense of the fragility of its health system. That incited the government to take urgent measures earlier than other west European governments which felt a greater sense of complacency about their systems' ability to handle the crisis."

George Pagoulatos, Director General, ELIAMEP, [Interview in The Guardian, 05.05.2020](#)

«Όταν αρχίσει να ξεπαγώνει η οικονομική δραστηριότητα θα επανέλθει η συζήτηση στην Ευρώπη σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες, πρόσθετα προγράμματα ανακούφισης και αιτήματα για ευέλικτη αντιμετώπιση του χρέους. Ο επόμενος επταετής προϋπολογισμός της Ε.Ε. θα πρέπει να επανεξεταστεί συνολικά όσον αφορά τον όγκο των δαπανών, τις προτεραιότητες και τη σταδιακή χρηματοδότηση.»

Jens Bastian, Ειδικός Σύμβουλος, [Τα Νέα, 06.05.2020](#)